

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 70. ANULU XVIII.

Telegraful este de două ori pe săptămână: joi și Duminică. — Prenumerarea se face în Sabiu la expediția foieșii pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin seriori francati, adresee către expediția. Pretul prenumerării pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ea pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

ru provinciele din Monarhia pe unu anu 8. fl. era pe o jumătate de anu 4. fl. v. a. Pentru prime, și tieri străine pe anu 12. pe 1/2, anu 6. fl. v. a.

Inseratul se plătește pentru intia ora cu 7. cr. siulu, pentru a doua ora cu 5/2. cr. și pentru a treia repetitie cu 3/2. cr. v. a.

Sabiu, în 3/15 Septembrie 1870.

Evenimente politice.

Evenimentele interne sunt de o marime prea neînsemnată față cu cele externe.

Cauza destulă, că desbaterea adresei în dietă din Pragă și desbatările celei din Innsbruck sa nu atraga decât sârbe putin interesul barbatilor politici.

Capitulatuna dela Sedanu și cu consecințele ei umplu de grige pre barbatii de statu chiar și în cele mai îndepărtate locuri de teatrului resbelului.

Inainte de lăte crescereea cea repepe a Prusiei insuflă temere de sosirea aceluia tempu, în carele puterea acelui să amenințe și întregitatea monarhiei noastre.

Se discuta și impregiurarea aceea, ca Prussia în legatura cu Russia, voru provocă cu temputu fatalitatea aceea asupra monarhiei austro-ungurești, care o provocasa orecandu asupra Poloniei.

Republica franceză a aflatu simphalii, afară de cele amintite pana acum în Elveția, în Belgia și deca potemu comptă pre opinionele espuse și în cercuri anumite din patria noastră, și la noi în patria.

In Italia se seversiesce opere natională. Trupele regale (italiene), după putină resistență au ocupat Viterbo, Frosinone, Corneto și Civita Castellana și înaintă totodată spre România.

Dela resbelu.

Prusienii se apropie de Parisu. O depesă din 13. l. c. spune că Trochu au facutu o revista de trupe și a aruncat în aeru podul de preste Lacrei. Fortăreața Toulou se tiene eroicesc. Sambată trecută au fostu Prusienii respinsi de acolo cu perdiții mari.

Ministrul de externe, Jules Favre a emis cu datul 6 Sept. urmatorea scrisore către reprezentantii Franciei din străinătate: „Domnilor! Evenimentele, ca tocmai să a petrecut în Parisu se explică prin logică exactă a faptelor asiă de bine, incătu nu e oportunu, a se ocupă mai lungu tempu cu intellesulu și însemnatatea loru. Cedându unui avantajiu prea lungu tempu retinutu și nere sistabile a urmatu populaționea Parisului unei ne cesităi mai inalte, necesitătiei proprii sele prospereităi. Ea nu a voită a perni cu potestatea regimului criminalu, care pregătise ruinarea Franciei; ea nu a pronuntiatu depunerea lui Napoleon III și a dinastiei lui, ei o a înregistrat u numele dreptului, dreptăției și a prosperităției publice.

Si acela sentinția e înainte prin conștinția asiă de ratificata, incătu nici unu dintre cei mai infocati aparatori ai regimului cadiutu nu s'a ridicat, pentru de alu sprigini. Elu a cadiutu de sine sub greutatea pecatelor sele, spre cea mai mare bucuria a unui popor imensu, fără de a se fi versat o singura picatura de sang, fără de a se fi rapită bateru unei singure persoane libertatea. Si cetățeni se poate vedea—unu lucru ne mai auditu în istoria—cărora vocea poporului lea încredințat mandatul celu periculosu de a se luptă și învinge, cari nu si aduce aminte bateru unu momentu de contracelu, pre care o dă mai nainte și amintia cu execuții militare, prin aceea, ca lea refuzat onoreea ore cărei aparări și au constatatu orbirea și nepotinția loru. Ordinea nu s'a conturbat bateru unu momentu. Increderea noastră în inteleptiunea și patriotismul gardei naționale și a întregiei populaționi unei concede a afirmă ca nici nu se va tulbură.

„Seapăli de rusinea și pericolul unui regim trădătoru de lăte datorintele sele, pricpe fiesce cire, ca actul primu alu suveranităției naționale recastigate

e a se stăpani pre sine insuși și a căută poterea ei în respectul dreptului.

Intre altele tempulu urgează, inimicul e înaintea portilor noștri, noi toti avem numai unu cugetu, alu respinge de pre teritoriul nostru. Înse acelă datorintă, pre care o acceptăm determinat nu o amu impusă noi Franciei; ea nu o aru suserit acum, deca vocea nostra s'ară și ascultat. Noi amu aparatu chiaru cu pretul popularităției nistre politică pacei și vomu remanea cu o convietiune dăce în ce crescendu pre lângă acelă. Inimă nostra nu se rumpe la spectacolul acestor macelarii de omeni, la care dispare florile duoru națiuni, pre care le ai și pututu feri cu pucina socotinția sănetosă și multa libertate de acese catastrofe teribile.

Nu avem espresiuni, cari aru putea reprezentă admiratiunea pentru armă nouă eroică, care s'a sacrificat prin nedestoinicii comandanți supreme și care totusi e mai mare prin perderea sea de cătu prin cele mai splendide victorie; căci prelungă cunoștința erorei, care o a periclitat și a sacrificat maréti față cu mōrte sigură și a recuperat onoreea Franciei din macularea regimului seu. Onore tie! Națiunea i deschide sinulu seu! Regimul imperatescu a voită a o desbină.

Nu s'ericirile și datorintele ne contopescu într-o imbrătosare solena. Timbrati prin patriotismu și libertate ne face alianța acelă neinvincibili; Pregheti spre lăte, privindu cu linisice starea, în care suntemu aruncat. Această stare eu o precizeză prin pucine cuvinte, o asternu sentinței tărei mele și Europei.

Noi amu condamnatu resbelul și afirmându respectul nostru către dreptul altor popore amu pretinsu că sa se recunoște Germaniei dreptul de a dispune de sine. Noi vomu că libertatea sa fie legătură și totu deo-data scutul nostru comunu. Erau convinsi ca poterile aceste morale voru asigură pentru totude-ună sustinerea păcei. Că sănătine amu pretinsu înse o armă pentru făcări cetățianu, o organizație a cetățenilor cu siefi alesi; atunci vomu remanea neinvincibili pre pamentul nostru. Regimul imperatescu care de tempu indelungat și-a desfăcutu interesele sele de ale tărei, a respinsu acela poliția. Noi o acceptăm și e speranță, ca Francia, prin experiența îndrumată, va avea inteleptiunea a o exercițiu.

Regele Prusiei a declarat la tempul său că nu părtă resbelu contră Franciei, ci contră dinastie impăratesci. Dinastia a căduțu, Francia liberă se ridică. Voiesc regele Prusiei a continuă o luptă necovioasă, care pentru elu inca va fi celu pucinu asiă de reputațiosa că pentru noi? Voiesc elu și da secolului alu 19 spectacolul teribilu a durorii naționali, care se darăma reciproc și care, uitându-si de umanitate, rătăcește și sciul grămadescu ruine și cadavre? Are voia a luă asupra-si responsabilitatea acelă nație lumii și a istoriei. Deceacă e o provocare, noi o primim.

Noi nu vomu dă nici o palma din pamentul nostru naționalu, nici o pétă din forteretile vostre.

O pace rusină aru fi unu resbelu de stirpere totală, ce securu tempu aru dură. Noi vomu negocia numai pentru o pace durabilă. Acelă e interesul nostru, alu Europei întregi și avem cauza a speră, ca, seapăli de ingrijiri dinastice cestiunea se va pune în esbinete în intellesulu acestă. Si chiaru, cându noi amu remanea isolati, nu ne vomu ostensi. Avem o armă energetică, forteretie bine povință și cu deosebire 300,000 combatanti, cari suntă decisi a învinge său a mori. Si deca voru trece, pentru de a depane plini de iubire la picioarele statui din Strassburg cunune, nu urmează nu mai unu simț de admiratiune entuzastică ci ei urmează devisei eroice, ei se jura, și demni de

fratii din Elsas și a mori că acestia. După fortetie vinu sănătunile, după sănături baricadele!

Parisul se pote tineea trei luni și învinge; deca va cădea, Francia i ascăpta apelul și lu va rez bună. Ea va continua resbelul și inimicul va peri. Acelă, Domnule, sa scia Europa. Noi nu amu primitu potestatea regimului spre altu sfersit și nu o amu tineea nici unu minutu, deca nu amu vedea ca populatuna Parisului și Francia intrăga e decisă a consumă cu decisele noastre. Eu le resumă aceste într-unu cuvintu. Pre Dieu, care ne aude, pre posteritate, care va judecă de faptele noastre noi nu voim altu ceva decât pacea deca insa se continua in contra noastră resbelul reuaciosu, pre care noi l'amu condamnatu, ne vomu face datorintă a pana la sfersit și eu am firmă incredere, ca cauza noastră care e a dreptului și dreptăției in fine va triumfă.

Ve invită a explică in intielesulu acestă dăină ministrul a curiei, pre langa care sunteti întariti starea și ai inmană o copia de pre acestu actu.

Subsemnatu: Iules Favre.

Limbă română și instrucțiunea legea scolastică în Ungaria.

Idealismul culturii nemului omenescu absurtagre dela omu dōue insuși, cari a preocupat, preoccupă și va preoccupă după parerea mea totudă una individualitatea făcării omu in deosebi și a omenimii întregi in genere. Aceste dōue insuși, cele denegă filosofia și idealismul culturii omenesci, sunt simțul do nationalitate și aplicarea religioasă către vre-o confesiune subsistință. Nu voiu cu acela ocasiune a intră mai departe in explicarea acestei teorii, ci voiu a o aplică numai decât la impregiurările sociale și politice ale noastre.

Se pote ca cându s'a adusu legea de naționalitate și legea scolastică in 1868 și cu deosebită instructiunea la legea scolastică de ministrul cultului Eötvös, legislatori, întrebându-i cincva, ca de ce nu iau privire la naționalitatele cele numeroase din tiéra, va fi disu, ca de ore ce cultură este una și aceea-si ori in ce limba sa va exprimă, asiă pentru uniformitate și pentru înlesnire e bine că sa se predece cultură numai in una limba in limbă cea mai cultă a tărei adeca in limbă regimului actualu; și asiă dnii ministri radinându-se pre idealul culturii generale au cugetat ca suntu dispensisati a luă in privire naționalitățile conlocuitore și pote ca vreau chiaru sa se falăca cu producțu loru, pre care lu punu înaintea lumii că unu effluviu alu înaltimii culturii ce domnește in Ungaria.

Precum mai din lăte legile ce se aducu de prezentu se zaresc ore-si care egoismu (și nisuntia de magiarisare), asiă se intemplă cu deosebire cu instructiunea legei scolare ce vedem că proiectul de lege figurandu mai prin lăte jurnalele din patria. Strigatul nostru de nemultiamire prin astfelii de procedere despăgubitore mai ca numai astăresunetul de ore ce dătătea ori fu repetat prin jurnalistica alătu, cătu și pre cale privată. Insă cându suntemu siliti a întimpină mai la totu pasul neplaceri și desconsiderare haide să strigăm și sa ne exprimăm durerea ori și in ce modu și sa nu perdemu speranța, ca dină aceea nu va mai veni, in care glasulu nostru se va asculta. Sa avem credință in dreptatea causei și pretensiunei noastre și sum convinsu, ca aceea in sfersit totu trebuie să triumfze.

Proiectul de lege alu instructiunei scolare dice ca statu in scolile gimnașiale și reali precum și in scolele comerciale, civice, preparandiale etc. unde limbă propunetivă nu e cea magiară, acolo va fi studiu obligat limbă magiară și germană, iera unde limbă propunetivă va fi cea magiară, alunca stu-

din obligațiu va fi dintre limbi numai cea germană și cea mai departe, înaltul ministeriu se îngrițește în scoli eschisiv numai pentru unguri de care lu dore să pentru nemți, de care i frica, iera celealte naționalități, vadia ele ce voru face, căstigă-si hrană, vietie deca le trebuie, său deca nu si potu sustine singuri scările loru atunci concurgă la regim și va mijlochi acelă, că se-si capete scările amesuratu legei cu dăouă limbi strene pentru învietiamențu, fiindu ca cea naționale respectiva nu e de lipsă, căci o vorbescu numai omeni cei prosti.

Până cându să pâna unde vomu si siliti a asculță asfeliu de comande? Unde-i fratieta, unde-i dreptate și egalitatea in patria nostra comună?

Adeverat ca cele citate suntu lucruri mici și neînsemnante, pre lângă neîndreptările și inapoiările, ce avemu sa le suferim mereu, insa e cunoscutu ca acele: adeca formularea legei scolastice se pote privi de fundamento, pre care avemu sa ne mai astepțăm la inapoiari cu altă mai multe. Si tocmai din cauza acestei, că sa nu ne perdemu terenul celu sigur de sub picioare, e datorintă cea mai urgintă, ca pentru pastrarea limbii noastre naționale, pentru pastrarea autonomiei scolastice, sa ne alipim cu tota energie de biserica, care au scutit in atâtia secoli vitrigi naținea română in intregitatea sea, nelasându-o sa pere in luptele cele cotropoite.

Scola este basea culturei și basea vietiei unui popor, prin urmare e de lipsă, că spre a-si poate sustine unu popor vietă sea, sa se îngrițește cu tota puterea și cu tota virtutea sea pentru sustinerea scărelor. Statul nostru recunoște acesta, luându de exemplu si alte state, a si inceputu a fi cu cea mai mare atenție asupra scărelor si din cauza acestei au adus legi, si ordinatiuni prin cari scările sa se reformeze dupa calapodul seu si cu incetul incepandu reformare dela tinerimea poporului seu reformeze si pre acesta intregu pentru ca cu atâtă mai lesne sa-si poată imprimă intentionea cea secreta de magiarizare a tuturor națiunilor de sub corona ungară la ce i-au facut atenti renumitul patriot magiar Szecsenyi, cum ca naținea magiara nu mai asiă se va poate sustine deca să va asimiliă pre națiunile conlocuitoare.

FOIȘIORA.

(Capetu.)

Framseti a naturei, ne dice Cicerone, ordine maestosa a corporilor ceresti ne sileste a maturisi, ca există o ființă eternă, ne sileste a o cunoșce, si a o admiră.

Si acum ore totă acestea aru putea există, daca n'aru si unu principiu o cauza guvernătoare anterioră tuturor causalor.

Daca Dumnedie aru parasi îngrijirea universului dice Boese, daca aru incetă unu momentu d'a contine fintele in cercurile ce le-au prescris, totă s'ar distrugă intr'acelu momentu, si aru intră iera-si in noeanul din care aru există, inse singură lui vointă, singură lui cugetare conține totă si totulu.

Newtonu dupa ce si-a petrecut tota viață căutându cauza causalor, ieta cum au fostu nevoie sa resume sciintia:

Daca, dice elu, in universu, in natura puterile centrifuge si centripete aru si egale, aru distrugă movimentu, miscarea cerasca; daca aru si igenele aru produce haosu.

Trebue dara neaperat sa avemu refugiu la unu Dumnedie.

Newton dices ca stelele ce impedohescu firmamentul, in adâncă tacere a noptii si povestise gloria celui prea inaltu.

Este eu putintia, ne spune Cicerone, de a considera totalitatea părtilor, de care se compune universul, fără a vedea pâna la cea mai mare evidență, ca elu este guvernătoare o suprema si divina inteligență.

Omniști, adaoje Plutarch, au inceputu a recunoște unu Dumnedie, cându au facut atenție la frumsetile si regularitatea astrelor, la minunata armonie, ce domnește in universu, la revoluția constantă a dilei si noptii la răsăritulu si apunerea astrelor.

Unu asiă vastu si admirabilu edificiu, pote oare sa sia facutu prin elu insu-si?

Si intr'adeveru, domnilor, simpla privire a

Cum ca planul celu sună a lui Szecsenyi nu s'a potutu realiză au fostu Kosut de vina, care prin o lovitura au avutu sa metamorfodie pre toti omeni in magari.

Cum ca planul lui Szecsenyi nu s'a datu vîtări, ci s'a susținutu din partea regimului de satia care voiesc a se sustine pre contul celor-lalte națiuni, ne dovedescu totă legile ce s'a creatu in Pest'a de 3 ani incocă, ce au avutu oare-si-carri referintia la viața naționale. Dara planul magiarărei ni-lu dovedescu si mai invederatu legile ce s'a creatu in tempi ante martiali, cându adeca regimul numai tineea contu de opinione publica si tota situația si aspiraționile de libertate era incastrate in feudalismulu evului mediu.

(Va urmă)

Conferintie invențioare generali
din protopiatul II alu Brasovului, alu III Scaunelor si alu Hidvegului.

(Capetu.)

c) Pre care trăpă a devotăriei copilului sa se începe propunerea si împartasirea invenționului religioei si pâna la care trăpă ate sa se urmedie?

Sa se începe in clasă I si sa se urmedie in totă clasele.

d) Destulu este numai a desceptă in elevu idei religiose si simtiuri de pietate său se cere si insuflati la sapte bune?

Nu este destulu a desceptă numai in elevi simtiuri, ci se cere că invențioriul sa si insuflati in elevi la sapte bune prin faptele sale.

6. Dupa ispravirea acestor puncte la 12 ore se incheiara convorbirile acestei conferintie.

Conferintia a II tienuta dupa amedi dela 3—6 ore.

7. In acesta conferintie s'a continuat desbaterile asupră temelor:

e) Care este materialul invenției religioei de împartisit elevilor?

La care conferintia a recunoscutu ca materialul de împartisit elevilor e: a) rugaciunile b) istoria biblică, c) catehismul religioei creștinesci.

frumsetelor si armoniei naturei, ofera o perfecta demonstrație a existenței autorului seu.

Asi opri cineva privile asupră universului, asupră acelor milioane de globuri ceresti, care se ratacesc necontentu in imensitatea spațiului, asupră admirabilei armonii, ce există intre densele, asupră legilor, dupa care se cîrmuiesc, asupră elementelor, din care suntu compuse, revoluțiilelor ce in mijlocul unei imense varietăți paștează o admirabilă unitate, asupră acestor multimi de minuni, despre care geniul lui Pliniu, Newtonu, Galileu, si alti n'au pututu sa ne dea, de cătu o forte slabă si palida idea, o forte slabă știință; a-si opri cinevasi privirea asupră tuturor acestor a este a se ridică inevitabilu către idea unei autore sublimi, către ideea unui creatoru, către ideea de Dumnedie.

Singurul dara spectacolul alu naturei confundă prin acestu simplu argumentu, totă obiectiunile ateismului.

Si care omu pote fi, ne spunu actele Sântilor Apostoli, care pote fi omulu desbracatu atât de ratiune, care uitându-se către ceriu sa ne înțeleagă, ca există unu Ddieu.

Uitativa in susu, ne dice prorocul Isaiu, uitativa in susu cu ochii vostru si veti vedea cine au facut totă acestea.

Newton era atât de convinsu de existența lui Dumnedie, incătu ori de cătu ori pronuntia numele lui isi descoperă capulu, intocmai după cum au facutu si facu si astădi musulmanii, care nu pronuntia nici o data numele lui Ddieu fără a rădica mâna in susu, si fără se'lui insotiasca de cuventul Tall'a, care însemnează bine-cuventul marit, înaltiatu fie numele lui.

Chiaru si aceia ce au petrecut in lume că spirite tari, si că incredoli, si aceia chiaru căndu s'au astădu fatia in fatia cu cugetele loru, nu au potutu domolio acestu instinctu alu simțiementului religiosu, ce s'a manifestat apurarea in inimile loru.

Ieta cum sa exprima Lord Byron unul dintr'acesti a:

Entuziasmul religiosu, că si căndu n'aru tra-

f) Aducu elevilor din clasă I folosu istoriile din testamentul v. ? Rugaciuni? — cari?

S'a enumerat rugaciunile cele mai indatinate de dimineti, sără, înainte si după masa, pre care sa le memorisesc elevii; la aceste nu se cere multă explicație; — s'a explicat Tatal lui nostru. Din istoria biblică s'a hotărît a se propune elevilor incepatori că iconice istoriile în trăsuri scurte fără alte explicații decât inteleșul cuvintelor: despre facerea lumii, peccatul strămosescu si a.

g) Sa se mai repetă in vre-o clasa istoriile din Testam. v. ? in care clasa sa se începe din celu nou? care istoriile mai alesu?

In clasă II sa se repetă mai amplificate pre cele propuse in clasă I, sa alăture si alte. Din Testam. n. despre bună vestire, nascere bozediu, minunile, marirea si a.

Unde este o școală cu mai multe clase, si elevii au a se promova, deca ieră tempul a se luă ora deosebită din ist. bibl. si altă din catehismu, sa se propuna istoriile biblice numai că ilustrațiuni la explicații din catehismu, altcum sa se ia in anul următoru pre lângă catehismulu, pre care elevii lu repetă, ist. bibl. in ora deosebită.

h) In care clasa sa ia înainte din catehismulu micu?

In clasă a II. Unde se află numai o clasa singura, acolo sa se ia firesc cu repetenții din a. II-lea si poate ca si din elu III-lea.

Cu acesta s'a incheiat conferinta a II-a. Conferinta a III-a tienuta in 12 nainte do amedi.

8. In același conferintie s'a continuat desbaterile si adeca asupră punctului:

i) Are sa se pazescă rendu la propunerea istoriilor din Testamente? la catehismu?

Dece se propună istoriile bibl. numai că ilustrațiuni la catehismu, atunci nu trebuie să pazită rendul, ci după cum erau propuse, ieră deca se iau in ora deosebită, atunci sa se pazescă sărul cronologic; la catehismu are a padi sărul din manualu.

Dece in clasele inferioare s'a propus din ist. bibl. si cat. afară de săru, atunci in clasă superioară sa se asiedie după rendu, că sa formede unu intregu.

pre pamentu, in ravisementulu lui, dilele si universulu trecu pre lângă densulu nebogate in séma.

Sufletul lui este in ceriu mai înainte de a acoperi pameutul mormentul lui.

Si Lamennais, celebrul scriitoriu alu timpuriilor noastre din urma, Lamennais, celu ce s'a bucurat de o mare într'adeveru, inca trista celebritate, Lamennais, celu ce au cercat sa profane religiune, lucru cu atâtă mai straniu, cu cătu elu era si ministru alu religiunei, abatele Lamennais, la acăruia înmormentare ne amu vediutu cu marea noastră satisfacție, întristarea si indignația ce acoperă fată poporului, vadiendu pre abatele încredului condus la grăpa fără nici unu preotu, după cererea lui, Lamennais dicem, in momentele lui lucide ieta cum se exprima:

Religiunea, dice elu, este asiă de naturala omului, incătu nu se află în sensul altu semnificativ mai indestructibilu, si chiaru căndu spiritul lui o respinge, totu se mai află in fundulu inimii sele ceva-si, ce o reclama inapoi, si unu asemenea sentimentu religiosu si gasim in inimă tuturor omilor de o potrivă.

Insn-si Voltaire, unul din cele mai mari geniuri, ce a produs Frantia, Voltaire, ce a trecut de incredului până la impietate, ieta cum se exprima asupră acestei idei:

Tout annonce d'un dieux l'éternelle existence
On ne peut le comprendre, on ne peut l'exprimer
La voix de l'univer annonce sa présence
Et la voix de nos coeurs dit qu'il faut l'adorer

Sa ne fiă permis a traduce aceste versuri si in limbă nostra :

Totu anuncia existența unui eternu Dumnedie
Fără alu putea intielege, fără alu putea exprima
A universului voce, presentia sa ne vestesc
Ieră a inimilor voce ne dice alu adoră.

PARTEA. V.

Daca dela spectacolul universului si a minunilor sele ne vomu indreptă privile noastre către noi insine, adica către omu, care după cum se exprima cei veci, este lumea cea mică (o microcosmos) apoi căte minuni, ce admirabila scientia, si intelepciu ne vomu întalni in structura si organizarea lui, cu ce pompa, cu ce bogatie de es-

I) Cum are sa se propuna materialul din ist. biblica.

Istoriór'a bibl. are invetiatoriul a o propune singură întręga în propositioni scurte. Apoi pune si pre elevi sa o spuna. In ór'a urmatóre o repetesc si apoi trece la alt'a.

m) Destulu este, că elevulu numai sa o andia ori sa o si cítésca ? sa invetie istorior'a de rostu?

Nu este destulu sa o audia numai, ci sa o si cítésca că sa se deprinda cu limbajul bibliu.

De rostu sa se invélește citatele din s. scriptura care vinu înainte în aceea istorior'a.

n) Destulu este că invetiatoriul se imparta-síesca elevilor materialul din catechismu numai prin graiu, săn se ceră alu si memorizá elevii ? Se pote convinge elevii despre adeverurile religiunie n mai memorizându materialul catechismului?

Materialul din catechismu dupa ce l'a espli-catu invetiatoriul astfelii că sa lu pótă elevii intélépa lu memoréza elevii, atât pentru cultivarea memoriei cătu si pentru mai tomenic'a patrundere acelor cuprinse din testu, apoi si pentru deselete citate din s. scriptura. De altintre materialul din catechismu sa no fia siliti elevii alu memoriza fără de alu intélége; fiind că creștin bunu se pote face omulu numai dupa ce au inteleșu buna-tiale cretinatáiei si adeverurile ei.

o) Cu ce tonu sa se exprime invetiatoriul la importasirea ideilor religiose ? Cum au sa se exprime elevii cându respundu din catechismu ?

Invetiatoriul sa fia consciintiosu de cele ce face ; puselur'a lui sa fia smerita, tonul doiosu, si exprimându adeverata pietate; propunerea sa fia piosu serioasa. Elevii cându esplica ori memo-riséza din studiul religiului inca sa fia smeriti si sa pronuntie cu totu respectul.

Conferint'a a IV. dupa amédi dela 3—6 1/2 ore.

9. In acésta conferintia s'a explicat din instructiunea scolară emisa de Escolent'a Sea P. Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Br. de Sia-guna in anulu 1869 §§ 20—27 despre datorin-tie si purtarea catechetilor.

Conferint'e a recunoscetu, ca de óre ce la confessiuni nepapiste din lumea creștina s'a con-cesu din partea Escel. Sale Par. Metropolitu alu

nostru propunerea invetiamantului religiunie si in-vetiatorilor miréni, sa pazésca dar' acesti'a tóto cele prescrise in susu laudatii §§ pentru preotii catecheti. —

10. Apoi au cantat cántari bisericesci invetiatorii presenti in parte si chorus in acestu modu si pieșe lumesci naționale.

11. Cunoscendu invetiatorii greutatea, ce o au cu obiectele de invetiamant, ce au ale propune dupa sistem'a de instructiune cea nouă s'au hotarit a rogă pre Prea Santiul Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Br. de Sia-guna, supremul inspectoru alu scóletoru nóstre confesionalu sa se indure prea gratiosu a denumi pre frile anului scolasticu viitoru unu comissariu scolaru care sa le esplice in prelegeri formalii celu pucinu in cursu de 2 septemani dela 15—30 Augustu in orasul Feldiór'a materialu objectelor de invetiamant, me-todulu de a le propune apoi densii elevilor loru. Iera pentru remunerarea comisariului si pentru nesce diurne pentru densii sa se faca dispozituni pâna atunci din lad'a bisericiei a comunelor respective.

12. Dupa cum se intielesera din anulu tre-centu invetiatorii din Feldiór'a, S'apentru, Hermánu si Presimeru a tienea impreuna conferintie treilunarie, conferint'a generala a primitu de bunu si a intaritul acestu principiu eu adausulu ca nu numai invetiatorii numitelor comune, ci din trustee protopopiate sa se intronésca a) la conferintie treilunarie b) la frecuentarea esamenelor publice cu elevii scóletoru acestoru cereuri. Conferintie sa se adune in urmatórele 6 cereuri conferentiali :

1. Cerculu conferentialu Bodu. 2. Cerculu conferentialu Sepsi Sz. György, 3. Cerculu conf. Bre-ticu, 4. Cerc. conf. Feldiór'a, 5 Cerc. conf. Sita Bu-zeu, 6. Cerc. conf. Telin.

Conferintie treilunarie se voră tienea de-a-rendul in sia-care comună din cerculu respectivu. Conferint'a si va alege pre unu anu de dile unu conducatoru si 2 notari.

Protocolul cont. tr. lunarie se va asculta conferintie generali.

13. Dupa acestea rev. D. Protopopu I. Petricu multiamindu Esc. Sale P. Archiepiscopu si Mètro-politu pentru parintésca îngrijire provoca pre invetatori ca sa se silésca a corespunde si pre viitoru cu demnitate missiunei loru celei statu de inseminate.

pressoii, cei mai ilustri barbati si filosofi n'au celebrau mehanismului prodigiosu, ce se observa in-tr insulu.

Cartesius Wills, Halles si altii lui ad-mira cu transportu.

Cicerone ne dice, ca Dumnedieu a facutu pre omu de totu într'altu felu decătu pre cele-lalte do-bitóce. L'a facutu dreptu si cu capulu insusu ! că sa se ocupe de ceea ce este d'asupr'a lui.

Ovidu in metamorfosele sele ne spune asemenea, ca pre cându cele-lalte dobitóce suntu ple-cate cătra pamentu, elu, Dumnedieu, a datu omului sa aiba satia lui cătra ceriu, si i-a ordonatu sa pôrte privirile sele cătra stele.

Fontenelu facendu o dare de séma despre lu-crările invetatiilor membri ai doctei academii de sciuntia, mărturisesc ca ei n'au facutu de cătu sa ingâne asupr'a minunilor ce compunu pre omu, dintre care cele mai multe scapa la cunoșintia si admiratiunea nostra.

Tolius a cunoscutu legile cele mai savante, ale Geometriei, ale Statisticiei, si cele-lalte execu-tate cu cea mai spaimăntatoare perfectiune.

Galien unul din cei mai ilustri doctori ai an-ticitatéi grece, in capulu operiloru sele asupr'a me-dicinie ieta cum se exprima :

Scriindu acésto opera, componu unu admira-bilu, unu adeveratu imn in onores celui ce ne-au creatu. Si Boerhave, Hipocratulu modernu termina opera disiectiunilor sele anatomice prin acésta strigare : O ! miraculu, o incomparabila intelepciuie a degetului divinu !

Bosuet in meditationile sele sublime, inaltin-du-se prin imaginatione pre verfulu muntiloru că Moisi, se debóra că sa strige impreuna cu toti pa-rintii bisericiei nóstre, ca este totu statu de imposi-bilu de a negá pre Dumnedieu pre cătu este de imposibilu de alu concepe, si de alu intélége, si ca numai elu singuru se cunoșce pre sine.

Ca n'are altu principiu, de cătu existentia sea de cătu necesitatea de a fi.

N'are altu nume, de cătu Dumnedieu, căci a dice Dumnedieu este a dice unu Oceanu infinitu

Conferintiele generali ale anului viitoru se voru tineea la Poian'a Sarata.

Feldiór'a in 12 Augnstu 1870. I. M.

Diu viatii a comitului Albe i su-pe-riore.

Dominule Redactoru ! Precum politica cea inalta pre terenul seu se schimba mereu, asi se schimba intemplamintele va se dica evenimentele si in comitatul nostru, necontentu. Nu trece mai nici o luna că sa nu avem ceva nou; insa acum'a venindu cu nou denumitul comite supremu si comitatul incătiva ierasi in starea lui normale speru ca se vora mai înscii spiritele iritate spre incriminare de personalitati.

Nou denumitul comite supremu U gron Lazar din Szombothsalva scaunul Odorheiului sosi in 6 Sept. Ser'a in loculu sedrialu Elisabetopol ocolindu tota pomp'a de primire, ce avea sa se pregatesca pentru diu'a urmatóre pre candu era să fie asteptat.

In diu'a urmatóre a deca in 7 Sept. si serba in anstalatiune prin unu banchetu diplomaticu, la care ocazione firesco toastele nu lipsira. Fiindu salutati prin unu toastu si din partea românilor : comitele primi precum se exprimă ocazionea acésta cu bucuria si respondendu la foastul ridicat prin batranul membru alu comitetului comitatensu Ioanu O prisiu dice, cumca cunoșce ca in patri'a comună traiescu trei națiuni, densul insa nu va insiste pentru d'a protegia o națiune mai multu că pre cealalta, ci facandusi de devisa dreptatea va nizoi că aceea sa se practisă, incătua sa indestulăsca dreptele pretensiunii a le tuturor naționalitătilor din comitatul, carele i'sa incredintatu spre ocăr-muire.

Portarea cea fina si cu multa consideratiune a nou denumitului comite supremu ne lasa se spe-ramu cumca cunintele exprimate nu voru si numai vorbe găleci intru adeveru le va si practisă. — Dées Dumnedieu că se fie exceptiune la regul'a patriotilor D-séle, si fie asiguratu ca pretensionile nostre ale romanilor nu vomu trece marginile dreptatiei.

Onorata Redactinne ! Cotindu concursulu datu prin scaunul protopopescu alu Sighișoarei pentru statuinea parochiala vacanta din comun'a Bundorfu

de cătu perfectiunile, si fie-care dintr'ensele eate unu alesu intregu.

Existenta dara a lui Dumnedieu este unu faptu, originea, valorea terminului tutororu lapteleloru.

Ratiunea deci impreuna cu credint'a, filosofia impreuna cu religiunea a culesu cu recunoscintia rasele, cari strabatu norii inpenetrabili, unde elu repausa.

Domniloru !

Poporele Orientalului in caldurișa loru pietate si imaginatiune, au gasit si au datu lui Dumnedieu 99 de nume, de epitete, prin cari recunosceti existentia lui; Numerulu greunteloru de matanii (tespihu), pre care le pôrta apurarea in mână, si repezeaza neincetatu in mai multe renduri la rugile loru de di si de nopte.

Noi déca amu voi sa enumeram c'ovedile existintiei lui Dumnedieu si numele celor ce au scrisu in acésta materia, nu dicece limbi si de guri de amu avea, totu nu ne aru si indestulu, ci si glasu ne aru trebu si neintreruptu si peptulu si pol-monit de arama, căci in fie-care ființa de la cea mai mare si mai stralucita, pâna la cea mai obscura si minima, de la sôre si pâna la furnica, pâna la cea mai mica frondă de ierba, in existint'a fia cări'a dintre acestea, gasim o dovada netagaduita a intelepciuie lui Dumnedieu.

Imitatiunea lui Iisus Christos ne dice :

Ca nu este creaatura cătu de mica, si cătu de prăsta, care se nu dovedește invederatu existint'a intelepciuie si bonatati lui Dumnedieu.

Numai orbii de buna voia a disu Senec'a nu voro putea vedé si cunoșce pre Dumnedieu; căci elu se manifesta, sa pôta vedea intăratia de ferite objecte, ori căti individi sa gasescu in natura.

Coranulu ne spune ca Orientulu si Occidentulu apartin lui Dumnedieu, si ca ori in care parte ne-am intorce privirile nostre vomu intimpia fat'a lui

Elu umple universulu de imensitatea si sti-int'a lui.

Si Elu-Nabi Mochamed ne adauge forte inge-niosu si forte dreptu, ca déca toti copaci de pre

fati'a pamentului aru si calemuri, pene condeie de scrisu, si deca cele siepte Oceane, aru rostogoli valuri, torente de cernela, ierasi aceste tóte nu aru si de ajunsu a descrie minunile acelui prea inaltu, celu prea puternicu.

De aceea si socotim ca de o cam data nu am putea termina mai bine acésta întâia parte a conferintielor nóstre, despre ideea de Dumnedieu, asupr'a cărei'a vomu mai reveni a deca, de cătu re-petându aceea ce Archiepiscopulu Parisului au disu nu de multu.

Idea de Dumnedieu, a disu elu, este unu faptu forte contemporanu aceloru dintâia ómeni, unu faptu presentu alu tuturor secelor, in totu deun'a dominându si a pururea in vigore, de si nu in totudeun'a intr'acelasi gradu pretutindene.

Siatre patriarchale, sinagogi ebrei, constiintie simple si drepte, legislatori, si proroci trimisi de Dumnedieu intr'adinsu, chiaru Dumnedieu omu facenduse preceptore si modelu alu creaturelor sale n'a lipsit nici odata glasuri in lume, că se aminteasca ómenilor adeverorile religiose, siumanitatea n'a fostu nici odata atâtu de imperfecta, in cătu sa nu resunda la acestea inalte lecțiuni, cu multu séu mai pucina servore, intr'adeveru, inca in totu-deun'a cu o adeverata si grădisoa credintia.

Namu putea dicemu, termina mai bine acésta conferintia, de cătu ascultându pre divinul Platon, care ne dice :

Dumnedieu este celu mai inaltu si celu mai perfectu bine, cunostint'a dara a acestui bine, si imitarea lui, va fi pentru omu apurarea cea mai mare fericire, ce elu'si poate închipui.

Si intr'adeveru Domniloru !

A cunoșce pre Dumnedieu si alu ador'a este fără cea mai mica indoiela a aruncă ancor'a mân-tuirei in oceanulu celu fără margine alu adeverului.

Amino.

din partea comitetului de acolo am observat cu mirare, ca de și în § 87 punctul a) din Actele Sinodului nostru archiepiscopal din Ardealu tenuți în 1870 s-au adus la concluziune că emolumentele de ori ce natură ce au fost impreună cu posturile preoțesci până la actuala organizare a parochiei din archiepiscopie, nu se pot micsora nici prin contract, nici prin concluse, parochiale, și micsorările încercate său efectuite se declară nulificate; din contra aceleia emolumente sunt după impregurări și după putinția a se mări în fie care parochie, aducându-se în proporție dreptă cu cerințele temporii prezente. Totuși concursul amintit pentru parohia Bendorf s-a facut cu scarăa emolumenelor impreunate până acumă cu acestu postu parochialu. Si acăstă s-a intemperat astă că concursul amintesc de tota găzda numai căte o ferdela de bucate, ieră căte o ferdela de oselu de tota găzda s-a lasat afară. Apoi de săi găzdele de ligani au plătit până acumă căte o ferdela de bucate în concursu s-a pus numai căte $\frac{1}{2}$ ferdela. Amu observat în fine să acăstă, ca în concursu se amintesc numai de 70 găzde români 40 ligani din Bendorf, ieră despre filia Rondesiu unde încă se află 24 de găzde români și 16 ligani, nu se amintesc nimică, și acăstă încă s-a facut cu scopu reu de a se separă acăstă filia că parte întregitorie dela Mater' sea. Acăstă aducându la cunoștința publică ne aflăm indemnati a speră că Maritulu Consistoriu archiepiscopal cătu mai curențu va hotari casarea acestui concursu ilegalu și va îndrumă pre respectivii la respectarea legilor bisericești aduse prin sinodul archiepiscopal.

Mai mulți preoți din scaunul Sighișoarei.

Publicație.

Pentru formarea și constituirea societății cu scopu de a crea unu fondu spre a înființa unu teatrul naționalu romanu, se va tineadunare în dilele de 4 și 5 Octombrie 1870 st. n. in Dev'a.

Lucrările acestei adunări voru fi:

In dîn'a de 4 Octombrie:

1. Se va alege unu presedinte ad hoc și doi secretari.

2. Comitetul alesu de inteligență din Pest'va face reportu despre totu ce s-a facut în ceniunea fondului de teatrul naționalu romanu până la adunare; elu va comunică proiectul de statute spre a fi studiatu și a se potea desbată în sedință urmatore.

3. Se va alege o comisioane de trei membri la care se voru inscrie toti aceiă, cari voru voi a fi membrii societății; ea va incasă ofertele său tacsele ce aceștiă aru depune.

4. Se voru luă și alte concluziuni ce s'ară vedea necesarie.

In dîn'a de 5 Octombrie:

1. Comisioanea numita în dîn'a precedente va prezenta și celă listă celoru ce se voru și inscriu spre a fi membrii societății.

2. Aceștiă, și cei ce voru și contribuțu său se voru și inscriu la comitetul din Pest' voru alege organele ce se voru și prevedițu în statute.

4. Se voru luă și alte concluziuni ce s'ară vedea necesari.

Aducemus acestu programu la cunoștința publică, și facem apel la toti patriotii români, invitându-i la luă parte, cătu se pote mai numerosi, la adunarea alu cărei scopu este, a pune bazele unui institutu statutu de simtuitu pentru cultură și instrucționea poporului romanu.

București 25/13 Augustu 1870.

In numele comitetului:

Dr. Iosif Hodosiu
presedinte.

Varietăți.

** A dieceea programă. Din programă gimnasiului romanu din Brasov se vede ca numărul gimnastilor în anul scol. 1869/70 a fostu 223, după naționalitate toti români, după religiune 212 gr. or. 11 gr. cat. Scolă nor-

mala (patru clase pentru băieți și patru pentru băieți) au avut 301 băieți și 81 băieți, prește totu 382. Scola comercială și reală, care ambele s-a deschisă cu căte o clasa la începutu anului scolasticu 1869/70 au cea din tâi 6, a don'a 17 scolari. La scolele centrale rom. gr. or. din Brasovu s-au aflatu asiada în anul scol. 1869/70 608 scolari. În anul 1868/9 au maturizat acolo 16 insi; an. a scol. 1869/70 8, între cari trei au fostu privatisti.

** Togmai a esită de sub tipariu **Elemente de Istoria și Geografia**, pentru clasele gimnasiale și reale inferioare de Dr. Nicolau Popu, profesor la gimnasiul român din Brasovu. Evolu vechiu. Acestu manualu, a caruț materialu e tractat după metodă afrodisistica, care o recomandata în planul de învățamentu se recomanda elu pre elu insuși.

** Starea învățamentului poporului în tierei rusești și în alte tieri. Foi'a periodica „Unsere Zeit,” ce apare în Lipsca, în numerul seu celu mai prospetu ocupându-se de cauza instrucției publice din imperiul rusești, dice între altele: „În imperiul rusești din Europa afară de Poloni'a și Fini'a, unde învățamentul poporului sta cu ceva mai bine, suntu aproape la 61 milioane de locuitori cu 9 milioane de copii harnici de școală. Luându căte 50 de copii pentru o școală — de șre ce casele și satele suntu îndepartate unele de altele — aru trebui sa sia 180,000 de școli popurale; — suntu înse în totu imperiul rusești curatul numai 31,000, ba anca luându afară părțile locuite de nerușii d. e. de poloni, suntu numai 21,000 de școli poporali. În proporție cu acestea chiaru și în imperiul turcescă sta cauza instrucției publice mai bine. Sa se cetea numai o privire preste celelalte tieri europene. Dece vomu luă copiii cari suntu indatorati a cercetă școlă, între 6—13 ani, atunci dintre 100 de copii harnici de școală umbla în Prussia, Saxonă și Vürtemberg 96—99 la școală; în Helvetia 95—96; în Bavaria și Dani'a 89; în Francia 78; în Holanda, Anglia, Belgium 76—77; în Mecklenburg 64; Austria 51; Spania 46; în Poloni'a și Itali'a 35; în Grecia 29; Portugalia 14; Turcia 11; Russi'a 6. Va sa dica: în Russi'a învățamentul publicu sta mai reu, că în toate celelalte tieri europene.

In gimnasiul realu reformat din Békés (Ungaria) care are siese clase, după programă din anul scolasticu trecutu au fostu 110 elevi. Între aceștiă au fostu: reformati 51; gr.-orientali 17; rom. cath. 17; luterani 1 și israeliti 24. În clasă prima au fostu de toti 51; întră siese insa numai 7.

Concursu.

Pentru ocupare a două posturi învățătoresci, respective a postului de directoru la școală capitală normală gr.-or. a Tractului Dobrei se scrie prin acăstă concursu.

Salariile impreunate cu aceste posturi suntu: 300 fl. v. a. pentru învățători 400 fl. v. a. pentru directoru.

Doritorii de a ocupa amintitele posturi, voru avea a-si instrui petițiile loru:

- cu atestate de botezu că suntu români de religie gr.-or.
- atestatu de portarea loru morala de pânăcum.
- atestatu că a absolvit cursulu pedagogico-teologicu, afară de acăstă, învățătoriul 4 clase, ieră directorul 8 clase gimnasiali.

Concursele timbrate și francate suntu să se adreseze la presidiul subscrizorului comitetu protopresbiteralu în Deva până la 25 Septembrie a. c. st. vechiu.

Comitetul protopresbiteralu alu Tractului gr. or. alu Dobrei prin

Ioanu Papu
Protopr.

Concursu.

La școală confessională gr.-or. din comună Vale au devenit statuinea de învățători pentru

clasa II vacanta cu lăsa de 200 fl. v. a. și pentru clasa I cu 120 fl. v. a. pre lângă quartier de locuință, și pentru fia-care clasa 2 orgi de lemne, pentru cari se scrie acestu concursu, că doritorii de a imbrătășă vre-ună din anumitele statuini să-si ascără cererile sele comitetului parochialu gr.-or. in com. Vale până la Inaltarea S. Crucii, (14 Sept. a. c.) provadute cu următoarele documente:

- testimoniu de botezu și moralitate și
- testimoniu că au absolvit cursulu pedagogicu său teologicu în Institut. nostru archiepiscopal.
- testimeniu că s-au esaminat de comisiunea alăsa de consistoriu scolasticu, și cumca e deprinsu în tipicu și cântările bisericești.

Vale 27 Augustu 1870.

(62—2) Comitetul parochialu gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii din comună Vorperu — comitatul Albei de Josu, protopr. Sabesuloi se scrie concursu până la 14 Oct. 1870 st. vechiu.

Emolumenile suntu:

- dela 240 familii căte una ferdela cincioase și surmu
- venitele stolare obișnuite, și
- cuartiru liberu în casă parochiale impreuna cu gradinită de legumi.

Doritorii de a ocupa acăsta parochia suntu avisati a-si trimite concursele și documentele despre deplină calificare amesuratul preseriselor statutului organicu §§. 13. și 121. scaunului protopr. gr. or. in Sabesu — cu alu căruia consumaientu se publica concursulu, — până la terminulu de susu.

Vorperu 26 Aug. 1870.

Comitetul parochiale.

(62—2)

Concursu.

La școală populară română gr. or. din comună Fenesiu protopresbiteralu Zlatnei de Josu, este de ocupat statuinea învățătorescă, care-i impreunată cu unu salarior anual de 100 fl. v. a. quartiru, și lemnele debuinciose pentru incalzită.

Doritorii de a concurge la statuinea învățătorescă susu amintita, voru avea a-si trimite concursele loru instruite după prescrisele „Statutului organicu” subscrisei eforie prin rev. d. protopopu Ioanu Gallu celu multu până în 20 Septembrie a. c. st. v.

Fenesiu in 16 Augustu 1870 v.
61—2 Eforia scolară

Concursu.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școală populară gr. or. din comună Aciliu se deschide prin acăstă concursu.

Salariul impreună cu acestu postu este 120 fl. v. a. quartiru și lemnele trebuinciose.

Doritorii de a ocupa acăsta statuine, au sa-si ascără petitionile sale insotite de documentele necesare celu multu până în 30 Septembrie, comitetul parochiale din locu.

Aciliu in 25 Augustu 1870.

Comitetul parochialu alu bisericei gr. or. din comună Aciliu, protopresbiteralu Mercurea.

(59—3)

ANUNCIU.

Subscrisulu amu onore a incunoscintia pre P. T. publicu, ca dela 29 Septembrie (Sântu Mihaiu) 1870 incolo carcelari'a mea advocatia nu va mai fi in tergulu pestelui nr. 100 ci in strad'a Scheiloru (Heilgleichnahms gasse) nr. 111 in casă fosta mai inainte a dlui G. Frigheoriu.“

N. Strevoiu.

Advocatu.

64—1